

**Juryrapport Spaans-Nederlands
Nederland Vertaalt 2020/2021**

'Raíz salvaje'

Juana de Ibarbourou (Uruguay, 1892 – 1979)

Het juryrapport dat hier voor u ligt, is uniek. Niet eerder maakten wij een juryrapport van **'Nederland vertaalt'** publiek zonder het 'en public' voor te lezen, en nog nooit kwam een juryrapport tot stand zonder dat de leden van de jury in levenden lijve met elkaar vergaderd hadden. Toch durven we als jury voor Spaans te stellen dat dit 'zoom-rapport' zorgvuldig tot stand is gekomen en dat de coronacrisis geen invloed heeft gehad op onze keuze van de te bekronen vertaler. Wel spijt het ons dat de 112 inzenders van jaargang 2020 meer dan een jaar hebben moeten wachten op de openbaarmaking van dit rapport.

Hadden we nóg een jaar langer gewacht, dan was het precies een eeuw geleden geweest dat het gedicht 'Raíz salvaje' werd gepubliceerd. Maar zo lang hebben wij uw geduld niet op de proef willen stellen.

Binnen het oeuvre van Juana de Ibarbourou (1892-1979), de Uruguayaanse dichteres die door veel van haar tijdgenoten bewonderend 'Juana de América' werd genoemd, is 'Raíz salvaje' te beschouwen als een sleutelgedicht. Zingeving, zinnelijkheid en zintuiglijkheid vormen de kern van het dichterschap van Juana de Ibarbourou. De laatste twee kwalificaties spreken min of meer voor zich, maar de wat vage term 'zingeving' behoeft misschien enige toelichting. Bij Ibarbourou gaat het vaak om het zoeken naar de eigen identiteit, als vrouw, als geboortig in Latijns-Amerika en als dichteres. In haar zoektocht probeert zij woorden en beelden te vinden die uitdrukking geven aan de rijke natuur van haar continent, de invloed van de seizoenen, het ontluiken van de liefde – allemaal zaken die in haar visie nauw met het zinnelijke en met de zintuigen verbonden zijn. Dat lijkt wat makkelijk en voor de hand liggend, en het is dan ook de reden dat sommige mannelijke generatiegenoten van Ibarbourou die zelf meer wilden aansluiten bij de internationale avant-gardebewegingen, haar poëzie bestempelden als 'laat-symbolistisch'. Wat deze mannen niet zagen, is dat de poëzie van Ibarbourou niet slechts een uitdrukking is van de toenmalige tijdgeest, maar dat ze ook rijker, raadselachtiger en eigentijdser is dan destijds gedacht werd.

Als jury hebben we bij de beoordeling van de vertalingen dan ook niet uitsluitend gelet op zaken als creativiteit, originaliteit en effectiviteit. Of met andere woorden: is de vertaling idiomatisch correct, is rekening gehouden met rijm, ritme en structuur, en levert de vertaling ook in het Nederlands een autonoom gedicht op? We hebben alle vertalingen langs de meetlat gelegd van vers-opbouw, de werking van rijm, klank en ritme, het gebruik van interpunctie, en de vertaling van idiomatische sleutelwoorden als 'raíz salvaje' 'espigas', 'sembrar', en 'fragancias'.

Uiteraard hebben we ook gelet op de uitwerking van de eerdergenoemde begrippen 'zingeving' (het zaaien en het maaien, de seizoenen), 'zinnelijkheid' (het elkaar treffen van de geliefden) en de 'zintuiglijkheid' ('visión', 'brazos', 'sabor', 'fragancias', 'epidermis' enz.). Stuk voor stuk elementen die de tekst een sterk erotische lading geven.

De jury vond de inzendingen dit jaar van grote kwaliteit, al zaten er ook bij die enigszins zijn blijven hangen in een schoolse, wat letterlijke, vertaling zonder veel aandacht voor cadans of klankkleur. Na lang en zorgvuldig wikken en wegen zijn we gekomen tot vijf genomineerden, die we hier in willekeurige volgorde noemen, eindigend met de winnaar. De korte motiveringen die hier gegeven worden, doen uiteraard niet volledig recht aan de vertalingen. In de vertaalwerkgroepen op de Vertaaldag op 25 september aanstaande, hopen we met de vertalers en andere vertaalliefhebbers nader te kunnen ingaan op de verschillende vertalingen.

Annelies van der Esch: heeft duidelijk geprobeerd er een gedicht van te maken, hetgeen vooral tot uiting komt in het goede, vaak creatieve gebruik van rijm, ritme en metrum. Soms schieten die assonanties en alliteraties echter hun doel voorbij.

Gertie Marinus: heeft goed gewerkt met rijm, metrum en klankkleur, en is ook origineel, waardoor een echt gedicht is ontstaan, maar helaas zijn er qua register en idioom ook enige missertjes te constateren.

Jan Oldenzijl: heeft idiomatisch en qua klankkleur een grote creativiteit aan de dag gelegd, waardoor er heel fraaie passages zijn ontstaan. De vertaling wordt echter een beetje ontsierd door te veel (klank)herhaling en te lange verzen.

Vertaalcollectief El Nudo: heeft in de vertaling een echt nieuw gedicht gemaakt dat een natuurlijke eenheid vormt qua taal, rijm en ritme. Raakt soms een beetje in de knoop met exacte duiding en met regellengte.

Gerard Klooster: Geen enkele vertaling was ideaal, en ook deze niet. Maar toch steekt deze vertaling boven de rest uit vanwege de creativiteit die aan de dag is gelegd, vanwege het rijke gebruik van klankkleur en vanwege de grote mate van efficiëntie bij het vinden van Nederlandse alternatieven voor het Spaanstalige origineel.

De jury, 28 april 2021
Hub Hermans (voorzitter)
Diego Puls
Albertina Soepboer

Jurysecretaris: Livia Verstegen